

Przegląd Sądowy

MIESIĘCZNIK

STANISŁAW BIERNAT

Niezależność sądów i niezawisłość sędziów państw członkowskich w świetle orzecznictwa TSUE

KAROLINA BADUROWICZ

W kwestii odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń względem zarządcy drogi za skutki zdarzenia komunikacyjnego

JAN KULESZA, ADAM J. BIAŁAS

Uprawa i przetwarzanie marihuany w stanie wyższej konieczności. Glosa

5

maj

2024

www.czasopisma.wolterskluwer.pl

Wolters Kluwer

Zasady składania materiałów do publikacji

- Redakcja prosi Autorów, aby materiały przeznaczone do publikacji były przysyłane pocztą elektroniczną na adres: pl.PrzeglądSadowy@wolterskluwer.com.
 - Artykuły powinny liczyć do 1 arkusza wydawniczego (1 ark. = 40 tys. znaków łącznie ze spacjami i przypisami), a glosy ok. 0,5 arkusza wydawniczego (20 tys. znaków łącznie ze spacjami i przypisami). Materiały o większej objętości nie będą mogły być przyjęte do druku lub będą zwracane przez Redakcję Autorom z prośbą o ich skrócenie.
 - Do nadesłanego artykułu należy dołączyć: a) tłumaczenie tytułu artykułu na język angielski, b) słowa kluczowe w języku polskim i angielskim, c) abstrakt w języku polskim i angielskim – o objętości ok. 1000 znaków ze spacjami każde (ok. 1/2 strony znormalizowanego komputeropisu) oraz d) **bibliografię załącznikową**, e) numer **ORCID**.
 - Redakcja zastrzega sobie możliwość dokonywania skrótów, poprawek stylistycznych, językowych i interpunkcyjnych oraz wprowadzania śródtytułów.
 - Autorzy proszeni są o podawanie – przy wysyłanym materiale – a) adresu poczty elektronicznej i b) telefonów kontaktowych, a także c) adresu zamieszkania oraz d) tytułu naukowego, zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji. W wypadku przyjęcia materiałów do publikacji Autorzy będą proszeni o zgłoszenie danych osobowych potrzebnych do deklaracji podatkowej.
 - Artykuły zamieszczane w „Przeglądzie Sądowym” są poddawane recenzji.
 - Materiał przeznaczony do publikacji w „Przeglądzie Sądowym” nie może być nigdzie wcześniej publikowany ani rozpatrywany pod kątem publikacji w innym czasopiśmie.
 - Autor, przekazując tekst Redakcji, przenosi na Wydawcę wyłączne prawo do jego publikacji (prawa autorskie i wydawnicze).
 - Redakcja informuje, że *ghostwriting* oraz *guest authorship* są przejawem nierzetelności naukowej – wszelkie wykryte przypadki będą dokumentowane, a odpowiednie podmioty (instytucje zatrudniające autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.) powiadamiane. *Ghostwriting* wystąpi wtedy, gdy ktoś wniósł istotny wkład w powstanie publikacji bez ujawnienia swojego udziału jako jeden z autorów lub bez wymienienia jego roli w podziękowaniach zamieszczonych w publikacji. *Guest authorship* polega na tym, że udział autora jest znikomy lub w ogóle nie miał miejsca, a mimo to jest autorem lub współautorem publikacji.
 - Autorzy są proszeni o stosowanie się do wskazówek dla Autorów artykułów do czasopism Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., zamieszczonych pod adresem <https://www.wolterskluwer.com/pl-pl/solutions/informacje/dla-autorow>.
 - Redakcja uprzejmie informuje, że od 1 stycznia 2018 r. za publikację w „Przeglądzie Sądowym” nie są wypłacane honoraria autorskie.
 - Dodatkowe informacje o „Przeglądzie Sądowym” można odnaleźć na stronie czasopisma: <http://www.czasopisma.wolterskluwer.pl/przeglad-sadowy>.
-

5

maj
2024

Przegląd Sądowy

CZASOPISMO POŚWIĘCONE PRAWNYM
ZAGADNIENIOM WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

www.czasopisma.wolterskluwer.pl

Wolters Kluwer

Redaktor Naczelny
TADEUSZ ERECIŃSKI

Kolegium Redakcyjne

Masahisa Deguchi
Leszek Garlicki
Małgorzata Gersdorf
Peter Gottwald
Jacek Gudowski
Viktória Harsági
Krzysztof Pietrzykowski (redaktor merytoryczny)
Marta Romańska
Stanisław Zabłocki
Andrzej Zoll

Sekretarz Redakcji

Klaudia Szawłowska
pl.PrzeglądSadowy@wolterskluwer.com

Redaktor języka angielskiego

Roman Wojtasz

Redaktor statystyczny

Anna Kieszek-Sobczyńska

Za publikację naukową na łamach „Przeglądu Sądowego” Autor otrzymuje 70 pkt.

(zgodnie z załącznikiem do komunikatu Ministra Nauki z 5.01.2024 r.
w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji
międzynarodowych, wydanego na podstawie art. 267 ust. 3 ustawy z 20.07.2018 r.
– Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz.U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.).

Wersją podstawową (referencyjną) czasopisma jest wersja papierowa.

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

Dyrektor Działu Publikacji Periodycznych:

Klaudia Szawłowska, klaudia.szawłowska@wolterskluwer.com

Sekretariat: czasopisma@wolterskluwer.pl,

<http://www.czasopisma.wolterskluwer.pl/przegląd-sadowy>

Sprzedaż i prenumerata:

Księgarnia internetowa Wolters Kluwer Polska www.Profinfo.pl – tel. +48 732 122 863

lub infolinia 801 044 545, e-mail: PL-prenumerata@wolterskluwer.com

Ruch – tel. 22 693 70 00 lub 801 800 803, Kolporter – tel. 801 40 40 44,

GLM – tel. +48 504 914 773, Garmond – tel. 22 837 30 08

Wspomnienie – Wanda Dukanowicz-Prauzińska (1932–2024)	5
---	---

ARTYKUŁY

Stanisław Biernat

Niezależność sądów i niezawisłość sędziów państw członkowskich w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	6
--	---

Paweł Rawczyński

Uzasadnianie postanowień w postępowaniu rejestrowym	29
---	----

Emilia Michałuszek

Ogłoszenie upadłości a wygaśnięcie pełnomocnictwa	53
---	----

Karolina Badurowicz

W kwestii odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń względem zarządcy drogi za skutki zdarzenia komunikacyjnego	67
--	----

Krzysztof Fila

Kilka uwag o (nie)domniemywaniu przypisywania skutku w prawie karnym	80
--	----

Tomasz Jankowiak

O okolicznościach eksdamnacyjnych, czyli dlaczego nie jest dopuszczalne wyróżnianie tzw. kontratypów pozaustawowych jako okoliczności wyłączających bezprawność czynu	94
---	----

ORZECZNICTWO SĄDÓW APELACYJNYCH

Jan Kulesza, Adam J. Białas

Uprawa i przetwarzanie marihuany w stanie wyższej konieczności. Głosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 29.12.2021 r., II AKa 355/21	109
--	-----

In memory of Wanda Dukanowicz-Prauzińska (1932–2024)	5
--	---

ARTICLES

Stanisław Biernat

The independence of courts and judges of Member States in the light of the case law of the Court of Justice of the European Union	6
---	---

Paweł Rawczyński

Justification of decisions in registration proceedings	29
--	----

Emilia Michałuszek

Expiry of a power of attorney in the context of a declaration of bankruptcy	53
---	----

Karolina Badurowicz

The liability of the insurance company to the road manager for the consequences of a road traffic incident	67
--	----

Krzysztof Fila

A few comments on the (non-)presumption of attributing an effect in criminal law	80
--	----

Tomasz Jankowiak

Examination circumstances, namely, why so-called non-statutory countertypes cannot be distinguished as circumstances disabling the illegality of an act	94
---	----

JUDGMENTS OF COURTS OF APPEAL

Jan Kulesza, Adam J. Białas

Cultivating and processing marijuana in cases of greater necessity. Commentary on the ruling of the Court of Appeal in Gdańsk of 29 December 2021, II AKa 355/21	109
--	-----

Wspomnienie

Wanda Dukanowič-Prauzińska (1932–2024)

W dniu 17.03.2024 r. w wieku 92 lat zmarła Pani Wanda Dukanowič-Prauzińska – wieloletnia Redaktor naczelna Wydawnictwa Prawniczego Sp. z o.o. i sekretarz redakcji „Przeglądu Sądowego”.

Pani Wanda – bo tak wszyscy z sympatią się do Niej zwracali – przepracowała w Wydawnictwie Prawniczym i jego sukcesorach 55 lat. Choć należała do grona kierowniczego kolejno przekształcanego dawnego Wydawnictwa Prawniczego, to przede wszystkim czuła się związana z autorami. Czytała ich teksty, dyskutowała, redagowała, dbając o czystość języka, namawiała do podejmowania nowych wyzwań. Jej opinie były nie mniej ważne od uwag recenzentów. Miała wiele pomysłów i świetnie wyczuwała potrzeby rynku prawniczego. Znaczną część swego pracowitego życia poświęciła „Przeglądowi Sądowemu” (od 1991 r. do przejścia na emeryturę w grudniu 2009 r. pełniła funkcję sekretarza redakcji). Była dobrym duchem Wydawnictwa i opiekunem młodszych autorów oraz redaktorów. Niestety w ostatnich latach choroba uniemożliwiła Jej dalsze kontakty z Redakcją czasopisma.

Pani Wanda Dukanowič-Prauzińska dobrze zasłużyła się Wydawnictwu i piśmiennictwu prawniczemu. Pamięć o Niej należy do tradycji tworzenia dobrego prawa i jego właściwej interpretacji.

Redakcja

Stanisław Biernat

profesor, doktor habilitowany nauk prawnych, emerytowany profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, były kierownik Katedry Prawa Europejskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku, wiceprezes Trybunału Konstytucyjnego w latach 2010–2017
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8923-0766>

Niezależność sądów i niezawisłość sędziów państw członkowskich w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

Słowa kluczowe: TSUE, sądy krajowe, niezależność, niezawisłość i bezstronność, skuteczna ochrona prawna, odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, pierwszeństwo prawa unijnego, Karta Praw Podstawowych, ETPC

1. Wprowadzenie

1.1. Ponurym paradoksem stało się to, że poważny kryzys ustrojowy w Polsce zapoczątkowany w 2015 r. przyczynił się znacznie do rozwoju orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE). Łamanie zasad państwa prawnego w naszym kraju, zwłaszcza w odniesieniu do wymiaru sprawiedliwości, było nie tylko naruszaniem Konstytucji RP¹, ale także zasady praworządności proklamowanej w prawie Unii Europejskiej. Wydarzenia w Polsce wywoływały reakcję ze strony instytucji unijnych. Były to w pierwszym rzędzie tzw. instytucje polityczne, tj. Komisja Europejska, Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej. Działania tych instytucji w latach 2015–2023, zmierzające do tego, aby Polska zaprzestała łamania zasad praworządności, m.in. na podstawie art. 7 TUE², zakończyły się niepowodzeniem. Dość nieoczekiwanie natomiast, instytucją unijną, która okazała się bardziej skuteczna, stał się TSUE. Nastąpiło to za sprawą nowego orzecznictwa, w którym Trybunał dokonał głębokiej wykładni przepisów traktatowych.

* Artykuł w otwartym dostępie: <https://www.wolterskluwer.com/pl-pl/news/przegląd-sadowy-5-2024>.

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (DzU. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i zm.), dalej – Konstytucja RP.

² Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE z 2016 r. C 202, s. 1), dalej – TUE.

1.2. Przełomowy okazał się wyrok w sprawie sędziów portugalskich z 2018 r.³ Można go zaliczyć do najważniejszych wyroków w całej historii orzecznictwa wspólnotowego i unijnego. W odpowiedzi na pytanie prejudycjalne portugalskiego najwyższego sądu administracyjnego Trybunał dokonał interpretacji art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE, stwierdzając, że zasada niezawisłości sędziowskiej nie stoi na przeszkodzie obniżeniu wynagrodzeń sędziów związanym z koniecznością ograniczania nadmiernego deficytu budżetowego w państwie. Jednak to nie samo rozstrzygnięcie zdecydowało o wadze tego orzeczenia. Znacznie donioślejsze okazały się rozważania TSUE sformułowane *obiter dicta*, czyli obok samego rozstrzygnięcia. Trybunał wykorzystał mianowicie sposobność do sformułowania wielu tez o znacznie szerszym zasięgu, niż wynikało to z rozpoznawanej sprawy. Są to tezy mające charakter konstytucyjny, które dotyczą – najogólniej rzecz biorąc – roli sądów państw członkowskich w świetle prawa unijnego i wymagań, jakie powinny spełniać.

Od czasu wydania omawianego wyroku przyjmuje się nową wykładnię przepisów traktatowych, w tym zwłaszcza art. 2 i art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE oraz art. 47 KPP⁴, a także podkreśla się powiązania między tymi przepisami. Wyniki wykładni różnią się od wcześniejszego rozumienia tych przepisów. Waga wyroku w sprawie sędziów portugalskich polega także na tym, że zarysował nowe perspektywy dla ochrony praworządności w państwach członkowskich, a zwłaszcza poszanowania niezawisłości sądów krajowych. Stanowisko TSUE wyrażone w tym wyroku stało się bowiem inspiracją dla Komisji Europejskiej do występowania ze skargami w trybie art. 258 TFUE⁵ na naruszenia praworządności przez państwa członkowskie. Ponadto skłoniło to sądy państw członkowskich do występowania z pytaniami prejudycjalnymi dotyczącymi interpretacji art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE i oceny w tym kontekście prawa krajowego.

1.3. Późniejsze postępowania, które były inspirowane tezami zawartymi w wyroku w sprawie sędziów portugalskich, zakończyły się wydaniem przez TSUE kilkudziesięciu wyroków. Mówiąc bardziej konkretnie, są to cztery wyroki ze skarg Komisji Europejskiej przeciwko Polsce, w których TSUE orzekł o naruszeniu art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE⁶. Kolejna sprawa należąca do tej grupy jest w toku⁷. Około trzydzieści wyroków zostało wydanych w odpowiedzi na pytania prejudycjalne sądów polskich i sądów innych państw członkowskich na podstawie art. 267 TFUE⁸. Dwa wyroki zostały wydane w wyniku

³ Wyrok z 27.02.2018 r., C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, ECLI:EU:C:2018:117. Pewne wątki były już obecne wcześniej, np. w wyroku Trybunału z 3.10.2013 r., C-583/11 P, Inuit Tapiriit Kanatami, ECLI:EU:C:2013:625.

⁴ Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE z 2016 r. C 202, s. 391), dalej – KPP.

⁵ Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE z 2016 r. C 202, s. 47), dalej – TFUE.

⁶ Wyroki: z 24.06.2019 r., C-619/18, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, ECLI:EU:C:2019:531; z 5.11.2019 r., C-192/18, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, ECLI:EU:C:2019:924; z 15.07.2021 r., C-791/19, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, ECLI:EU:C:2021:596; z 5.06.2023 r., C-204/21, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, ECLI:EU:C:2023:442.

⁷ Sprawa ta ma sygnaturę C-448/23. Zarzuty Komisji dotyczą orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego.

⁸ Wyroki w tych sprawach będą powoływane niżej.

skarg państw członkowskich przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie na podstawie art. 263 TFUE⁹. Na odnotowanie zasługują także postanowienia, w których TSUE zarządził środki tymczasowe albo uznawał pytania prejudycjalne sądów polskich za niedopuszczalne¹⁰.

Powołane wyroki powtarzają i rozwijają oraz uzupełniają tezy zawarte w wyroku w sprawie sędziów portugalskich. Pełne przedstawienie ich treści w ramach tego opracowania byłoby niemożliwe. Poniżej zostaną zatem przedstawione w skrótovej postaci ważniejsze stwierdzenia TSUE dotyczące praworządności i położenia sądów krajowych w świetle prawa unijnego, a zwłaszcza niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Jako dokumentacja będą służyć wybrane wyroki, w których zostały wyrażone przytaczane poglądy po raz pierwszy albo sformułowane w rozwiniętej postaci.

2. O roli i charakterze art. 2 TUE

Charakterystyczną cechą nowego orzecznictwa w omawianej materii są wypowiedzi TSUE dotyczące wykładni art. 2 TUE, a zwłaszcza wyrażonej w nim zasady praworządności. Trybunał przydał nowe znaczenia normie zawartej w powołanym przepisie. Początkowo art. 2 TUE był uważany za przepis programowy, mający charakter klauzuli generalnej, odzwierciedlający aksjologię Unii. Nową linię judykatury wytyczyły stwierdzenia zawarte w wyroku w sprawie sędziów portugalskich, powtórzone i rozwinięte w kilkunastu późniejszych wyrokach¹¹.

Założeniem prawa Unii jest według TSUE to, że każde państwo członkowskie dzieli z wszystkimi innymi państwami wspólne wartości sformułowane w art. 2 TUE, na których opiera się Unia. Jedną z tych wartości jest praworządność. Trybunał przypominał, że Unia łączy państwa, które swobodnie i dobrowolnie przyjęły wspólne wartości, o których mowa w art. 2 TUE, przestrzegają tych wartości i zobowiązują się je wspierać. Poszanowanie wskazanych wartości, będące warunkiem przystąpienia państwa europejskiego do Unii, jest wymagane również po przystąpieniu do Unii i stanowi warunek korzystania z wszystkich praw wynikających z traktatów¹². Wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi, a zwłaszcza ich sądami, ma zapewniać szanowanie proklamowanych wartości i przestrzeganie wprowadzającego je w życie prawa Unii¹³.

⁹ Wyroki Trybunału: z 16.02.2022 r., C-156/21, Węgry przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Unii Europejskiej, ECLI:EU:C:2022:97; z 16.02.2022 r., C-157/21, Rzeczpospolita Polska przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Unii Europejskiej, ECLI:EU:C:2022:98.

¹⁰ Postanowienia te nie będą przedmiotem niniejszego opracowania.

¹¹ Por. np. wyrok C-157/21, Rzeczpospolita Polska przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Unii Europejskiej.

¹² Wyrok C-204/21, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, pkt 66.

¹³ Wyroki: z 6.03.2018 r., C-284/16, Achmea BV, ECLI:EU:C:2018:158; z 25.07.2018 r., C-216/18 PPU, LM, ECLI:EU:C:2018:586, pkt 35; z 17.12.2020 r., C-354/20 PPU i C-412/20 PPU, L i P, ECLI:EU:C:2020:1033, pkt 35.

Za nowatorskie i doniosłe należy uznać przyjęcie przez TSUE, że wartości wskazane w art. 2 TUE definiują tożsamość Unii jako wspólnego porządku prawnego¹⁴. Pojęcie „tożsamości Unii” zostało użyte pierwszy raz właśnie w kontekście wartości wyrażonych w omawianym przepisie. Unia powinna być w stanie bronić tych wartości w granicach swoich uprawnień przewidzianych w traktatach. Wcześniej w prawie unijnym występowało tylko pojęcie „tożsamości narodowej” państw członkowskich (art. 4 ust. 2 TUE). Trybunał określił relacje między tożsamością Unii a tożsamością narodową poszczególnych państw¹⁵.

Przełomowe znaczenie dla określenia charakteru i roli art. 2 TUE ma wyraźne stwierdzenie TSUE, że przepis ten nie stanowi zwykłego wyznaczenia kierunku lub wyrażenia woli o charakterze politycznym, lecz wskazuje wartości, które zostały skonkretyzowane w zasadach przekładających się na prawnie wiążące zobowiązania państw członkowskich. Takie ujęcie oznacza jurydycję art. 2 TUE. Rozwinięciem tej tezy jest konkluzja, że z art. 2 TUE mogą wynikać wiążące normy prawne nakładające obowiązek dla państw członkowskich osiągnięcia rezultatu, który wypływa bezpośrednio z ich przynależności do Unii¹⁶.

3. Artykuł 19 ust. 1 akapit 2 TUE jako fundament zasady praworządności i niezależności sądów

3.1. W świetle ustabilizowanego orzecznictwa, poczynwszy od wyroku w sprawie sędziów portugalskich, przepisem traktowanym jako konkretyzacja art. 2 TUE jest art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE¹⁷. Powołany przepis jest przedmiotem intensywnej interpretacji i zajmuje centralne miejsce w rozstrzygnięciach TSUE dotyczących praworządności i niezależności sądów.

Artykuł 19 ust. 1 akapit 2 TUE był wcześniej traktowany zasadniczo jako przepis ustrojowy będący elementem ogólnego obrazu sądownictwa unijnego w szerokim znaczeniu, składającego się z dwóch segmentów: TSUE i sądownictwa państw członkowskich. Korespondowało to z wyrażaną w orzecznictwie tezą o kompletności ochrony prawnej w prawie Unii, którą zapewniają albo sądy unijne, albo sądy krajowe¹⁸.

Wspomniane wyżej, przyjęte przez TSUE założenie o istnieniu ścisłego związku art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE z art. 2 TUE, wraz z uznaniem, że ten ostatni przepis ma charakter normatywny, a nie tylko polityczno-moralny, zmienia wcześniejszą perspektywę. W świetle art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE sądownictwo unijne wraz z sądownictwem państw członkowskich jest przedstawione jako zintegrowana całość zapewniająca kontrolę sądową w porządku prawnym Unii. Sądy krajowe wykonują we współpracy z Trybunałem wspólne zadania,

¹⁴ Wyroki: C-157/21, Rzeczpospolita Polska przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Unii Europejskiej, pkt 145; C-204/21, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, pkt 67.

¹⁵ Wyrok C-157/21, Rzeczpospolita Polska przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Unii Europejskiej, pkt 265 i n.

¹⁶ Wyrok C-157/21, Rzeczpospolita Polska przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Unii Europejskiej, pkt 264.

¹⁷ Wyrok C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses.

¹⁸ Por. np. wyrok z 13.03.2007 r., C-432/05, Unibet, ECLI:EU:C:2007:163.

służące zapewnieniu poszanowania prawa w wykładni i stosowaniu traktatów¹⁹. Obowiązkiem państw członkowskich jest ustanowienie środków odwoławczych niezbędnych dla zapewnienia jednostkom poszanowania ich prawa do skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii. Kluczowym pojęciem staje się właśnie „skuteczna ochrona sądowa” praw jednostek, będąca cechą państwa prawnego jako zasada ogólna wywodzona z prawa Unii, a potwierdzona w art. 47 KPP²⁰. Według TSUE państwa członkowskie powinny zatem zapewnić, aby organy będące sądami w rozumieniu prawa Unii, należące do systemu środków odwoławczych w dziedzinach objętych prawem Unii, spełniały wymagania niezbędne dla skutecznej ochrony sądowej. Trybunał przyjmuje przy tym, że art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE dotyczy „dziedzin objętych prawem Unii”, niezależnie od tego, w jakiej sytuacji państwa członkowskie stosują to prawo, w rozumieniu art. 51 ust. 1 KPP²¹.

Główną tezę tego nurtu rozważań TSUE jest podkreślenie, że niezbędną gwarancją zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w prawie unijnym są konstytutywne cechy sądów²², a zwłaszcza jedna z nich: ich niezależność. Potwierdza to art. 47 akapit 2 KPP, w którym wśród wymagań związanych z prawem podstawowym do skutecznego środka prawnego jest wymieniony dostęp do niezależnego sądu²³.

3.2. Trybunał wskazywał syntetycznie, z czego wynika fundamentalne znaczenie niezależności sądów państw członkowskich dla porządku prawnego Unii. Przede wszystkim więc niezależność sądów wchodzi w zakres zasady praworządności, należącej do wartości, na których zgodnie z art. 2 TUE opiera się Unia, a także w zakres art. 19 TUE, który konkretyzuje tę wartość i powierza zadanie zapewnienia kontroli prawnej w tym porządku również sądom krajowym. Następnie niezależność jest warunkiem koniecznym dla zagwarantowania prawa podstawowego do niezależnego i bezstronnego sądu, przewidzianego w art. 47 KPP. Wreszcie niezależność ma zasadnicze znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania mechanizmu odesłania prejudycjalnego przewidzianego w art. 267 TFUE, który może zostać uruchomiony wyłącznie przez organ spełniający kryterium niezależności²⁴.

Warto odnotować wskazane powiązania między powołanymi wyżej przepisami, wyznaczające niejako dwie strony tego samego medalu. Artykuł 47 KPP proklamuje poszanowanie prawa podstawowego do skutecznej ochrony sądowej każdego podmiotu, który dochodzi prawa przysługującego mu na podstawie prawa Unii, natomiast art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE ma na celu zapewnienie, aby system środków odwoławczych ustanowiony

¹⁹ Wyroki: C-583/11 P, Inuit Tapiriit Kanatami, pkt 99 i n.; C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, pkt 33.

²⁰ Wyrok C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, pkt 35.

²¹ Wyrok C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, pkt 29.

²² W świetle ustalonego orzecznictwa okolicznościami, jakie należy uwzględnić przy ocenie, czy dany organ ma status „sądu”, są: ustawowa podstawa prawna organu, jego stały charakter, obligatoryjny charakter jego jurysdykcji, kontrydiktoryjność postępowania, stosowanie przez organ przepisów prawa oraz jego niezawisłość. Por. np. wyrok C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, pkt 38.

²³ Wyrok C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, pkt 41.

²⁴ Wyrok z 9.07.2020 r., C-272/19, VQ przeciwko Land Hessen, ECLI:EU:C:2020:535, pkt 45.